

Aan de slag met... Uitspraak in de zaak Peter R. de Vries

In het kort

Op woensdag 12 juni doet de rechtbank uitspraak in de rechtszaak naar aanleiding van de moord op misdaadverslaggever Peter R. de Vries. Deze moordzaak staat in de belangstelling omdat het gaat om een aanslag op een journalist – en daarmee om een aanslag op onze democratische rechtsstaat.

Deze *Aan de slag met...* bestaat uit twee onderdelen. Het eerste onderdeel gaat over de rechtspraak: welke personen maken onderdeel uit van een rechtszaak en waar zitten zij in de rechtszaal? En hoe verloopt een rechtszaak? Het tweede onderdeel gaat over het belang van persvrijheid voor onze democratische rechtsstaat en eindigt met een spelletje.

Duur

---

40 minuten

Leerdoelen

- De leerlingen kunnen beschrijven wat een verdachte, advocaat, rechter en officier van justitie zijn en wat hun rol is in een rechtszaak.
- De leerlingen kunnen uitleggen wat persvrijheid is en waarom persvrijheid belangrijk is binnen een democratische rechtsstaat.
- De leerlingen kunnen twee dingen noemen die zij kunnen doen om de persvrijheid te beschermen.

Benodigheden

- Digibord
- Spelletje [Wie zit waar in de rechtszaal?](#)
- Spelletje [Van rechtszaak naar uitspraak](#)
- Filmpje [Wie is Peter R. de Vries? - Youtube](#)
- Filmpje [Rechtszaak over moord op Peter R. de Vries is begonnen - Youtube](#)
- Filmpje [Journalisten in Nederland vaker gewelddadig behandeld - Youtube](#)
- Bijlage Opdrachtkaartjes

Aan de slag!

Inleiding Peter R. de Vries (10 minuten)

---

1. Vraag of iemand kan vertellen wie Peter R. de Vries was. Kijk eventueel dit filmpje van het NOS Jeugdjournaal van 7 juli 2021:
[Wie is Peter R. de Vries? - YouTube](#)
2. Laat nu dit filmpje zien van NOS Jeugdjournaal van 18 oktober 2021:
[Rechtszaak over moord op Peter R. de Vries is begonnen - YouTube](#)
Of kijk de meest recente Jeugdjournaal-aflevering over de uitspraak in de zaak.
3. Herhaal dat de rechters 12 juni 2024 een uitspraak hebben gedaan in de zaak. Stel de volgende vraag: 'Kan iemand kan uitleggen wat "de rechters doen uitspraak in een zaak" betekent?'

Antwoord:

Dit houdt in dat de rechters hebben besloten welke straf de verdachten in deze zaak krijgen. Het gaat hierbij niet alleen om de schutter, maar ook over de andere betrokkenen. De verdachten kunnen nog wel in 'hoger beroep'. Dat betekent dat ze zeggen: 'We zijn het er niet mee eens, we willen minder straf.' Andere, 'hogere' rechters gaan er dan nog een keer naar kijken. Aanzetten tot haat en discriminatie is bijvoorbeeld verboden. Dat kan niet eindeloos opnieuw. Op een gegeven moment is de straf definitief.

Wie zit waar in de rechtszaal? (5 minuten)

---

1. Vertel dat bij een rechtszaak meerdere mensen betrokken zijn en stel de volgende vraag: 'Kunnen jullie een aantal mensen noemen die betrokken zijn bij een rechtszaak?' Het is niet erg als de leerlingen nog niet tot een volledig antwoord komen.

Antwoord:

Advocaat, verdachte, slachtoffer, officier van justitie, rechter(s), griffier, pers, getuige, bode, parketpolitie.

2. Open het sleepspelletje [Wie zit waar in de rechtszaal?](#) In dit sleepspelletje ga je stapsgewijs alle mensen langs die betrokken zijn in een rechtszaak. Speel dit spelletje klassikaal door om de beurt een leerling naar voren te laten komen, het tekstje te laten voorlezen en het muntje naar de goede plek te slepen.

Van rechtszaak naar uitspraak (5 minuten)

---

1. Vertel dat een rechtszaak altijd een zelfde verloop heeft. Stel de volgende vraag: 'Kunnen jullie benoemen wat er allemaal gebeurt in een rechtszaak?' Het is niet erg als de leerlingen nog niet tot een volledig antwoord komen.

Antwoord:

Uitroepen van de zaak, verdachte en advocaat komen binnen, rechters komen binnen, opening rechtszaak, beschuldiging, ondervraging verdachte, ondervraging getuige, verklaring slachtoffer, eis officier van justitie, standpunt advocaat, laatste woord, schorsing, uitspraak.

2. Open het sleepspelletje [Van rechtszaak naar uitspraak](#). In dit sleepspelletje ga je stapsgewijs alle stappen van een rechtszaak langs. Speel dit spelletje klassikaal door om de beurt een leerling naar voren te laten komen, het tekstje te laten voorlezen en het juiste antwoord naar de goede plek te slepen.¹

Inleiding persvrijheid (10 minuten)

---

1. Leg uit dat de moord op Peter R. de Vries niet alleen veel impact heeft gemaakt omdat het een moord is, maar ook omdat het een aanslag op een journalist is. Leg uit dat journalisten de laatste jaren steeds vaker te maken hebben gehad met bedreigingen.
2. Laat het volgende filmpje zien van NOS Jeugdjournaal van 3 mei 2022: [Journalisten in Nederland vaker gewelddadig behandeld - YouTube](#)
In dit filmpje wordt uitgelegd dat journalisten steeds vaker gewelddadig behandeld worden. Ook de moordaanslag op Peter R. de Vries wordt in dit filmpje genoemd. Het filmpje is inmiddels twee jaar oud, maar het onderwerp blijft actueel.
Stel de volgende vraag: 'Waarom is het belangrijk dat journalisten veilig hun werk kunnen doen?'

Antwoord:

Journalisten schrijven op wat politici en de regering doen. Daardoor kunnen wij allemaal controleren of politici en de regering wel doen wat ze hebben afgesproken en beloofd. Journalisten worden daarom ook wel 'de waakhond van de democratie' genoemd.

Journalisten doen ook onderzoek. Door dat soort onderzoeken ontdekken journalisten soms misstanden. En dan kan daar vervolgens wat aan worden gedaan. Een voorbeeld: journalisten van RTL4 hebben samen met een aantal Tweede Kamerleden onderzoek gedaan naar de toeslagenaffaire en ontdekt wat er allemaal misging.

Als journalisten niet veilig hun werk kunnen doen, wordt het moeilijker voor hen om politici en de regering te controleren en onderzoek te doen naar het beleid. En om misstanden te ontdekken, zoals die van de toeslagenaffaire. Het maakt het ook moeilijker voor ons om een mening te vormen over hoe de politici en de regering hun werk doen.

De journalist is ook belangrijk in het strafproces. Iemand kan onterecht veroordeeld zijn en door het werk van een journalist vrij komen. Peter R. de Vries had een eigen programma, en hij besteedde veel uitzendingen aan een moordzaak in Putten. Twee mannen die onterecht waren veroordeeld voor de moord op een 23-jarige stewardess kwamen door het werk van Peter R. de Vries vrij. (Maar een journalist kan het natuurlijk ook mis blijken te hebben!)

3. Leg uit dat journalisten, ook wel de pers genoemd, zo belangrijk zijn, dat ze in de Grondwet staan: artikel 7 gaat over 'persvrijheid'.

---

¹ Tip! Wil je een rechtszaak naspelen in de klas? Boek dan een [gastles Kinderrechtbank](#) (gratis).

4. Stel de volgende vraag: 'Wat is persvrijheid?'

Antwoord: Persvrijheid houdt in dat journalisten, dus in kranten, tijdschriften, maar ook via radio, televisie, internet en sociale media, vrij mogen schrijven over alles wat ze willen en wat ze vinden. Ze hoeven niet van tevoren toestemming te vragen. (Persvrijheid betekent trouwens niet dat je alles mag zeggen en schrijven zonder dat je daarvoor straf kunt krijgen. Dat kan namelijk wel. Als je bijvoorbeeld iets zegt dat voor andere mensen kwetsend of beledigend is, kunnen ze naar de rechter gaan. Aanzetten tot haat en discriminatie is ook verboden. De rechter kan dan toch nog een straf opleggen.)

Als journalisten bedreigd worden, of als ze bang zijn om in de gevangenis te belanden door wat ze schrijven, dan durven ze niet meer alles op te schrijven. En dan is er geen sprake meer van persvrijheid. Als een journalist ernstig wordt bedreigd door criminelen, is het belangrijk dat deze journalist wordt, zodat hij toch zijn werk kan doen.

NB: Niet overal is persvrijheid. In landen als China en Turkije kunnen journalisten in de cel belanden doordat de overheid ze lastig vindt. In landen zoals Mexico zie je dat er vaker aanslagen worden gepleegd op onderzoeksjournalisten door drugsbendes.

Spelletje persvrijheid (10 minuten)

---

1. Verdeel de klas in vijf groepjes.
2. Vertel dat elk groepje een kaartje krijgt met daarop het land waar ze journalist zijn en de boodschap die ze moeten zien over te brengen aan het volk. Maar op elk kaartje staat ook een beperking waar ze zich aan moeten houden als ze de boodschap proberen over te brengen. Benoem voor de zekerheid dat elk groepje gewoon Nederlands praat en niet de taal uit het betreffende land hoeft na te apen.
3. Geef elk groepje een kaartje (zie Bijlage Opdrachtkaartjes) en geef ze een paar minuten om het voor te bereiden. Let op: bij het kaartje Rusland heb jij als leerkracht ook een rol.

1. Noorwegen

Boodschap: Er is een vrachtwagen met gevaarlijke stoffen omgevallen in Oslo. De overheid adviseert om binnen te blijven en alle ramen en deuren te sluiten.

Beperking: Geen

2. Eritrea

Boodschap: Wij zitten in de gevangenis omdat we kritiek hebben op de leider van dit land en er is niemand die ons hoort. Iedereen moet weten wat voor erge dingen de leider van het land doet.

Beperking: Je mag niet je stem gebruiken en je mag niet bewegen.

3. Rusland

Boodschap: Hoogste aantal Russische doden in één maand sinds het begin van de aanval op Oekraïne.

Beperking: die is geheim, alleen je juf of meester weet wat die is.*

*Als het groepje Rusland aan de beurt is, praat je steeds door ze heen en geef je op een overtuigende manier aan dat ze overdrijven en niet goed hebben gelezen wat er staat. Nadat

je even dwars hebt gezeten, doorbreek je het toneelspel en vertel je dat dat jouw opdracht was.

4. Noord-Korea

Boodschap: Noord-Korea is een dictatuur, het volk is monddood gemaakt. Mensen in andere landen moeten dit weten.

Beperking: je mag alleen het deel 'Noord-Korea is' en 'het volk is' zeggen. Ook moet je de hele tijd glimlachen terwijl je de boodschap verkondigt. Je mag niet schrijven.

5. Ecuador:

Boodschap: Criminele bendes hebben het journaal overgenomen. Geloof niet wat er gezegd wordt!

Beperking: Je moeten buiten het klaslokaal gaan staan met de deur dicht. Je mag niet schreeuwen.

4. Vraag de groepjes om tijdens hun beurt zo goed mogelijk (met in achtning van de beperking) hun boodschap over te brengen. Vraag aan de klas of ze denken te weten wat het is en laat uiteindelijk het groepje journalisten vertellen wat de daadwerkelijke boodschap was en wat hun beperking was. Laat elk groepje en de klas steeds reflecteren op wat er zojuist gebeurde. Het doel hierbij is dat ze begrijpen waarom ondemocratische landen er baat bij hebben om de persvrijheid te onderdrukken en waarom journalisten dus heel belangrijk zijn voor een democratie. Bekijk Bijlage 1 voor meer informatie over de staat van persvrijheid in de verschillende landen. Hieronder staan suggesties voor wat je zou kunnen vragen:
  - Hoe was het voor jullie (journalisten) om jullie boodschap niet/wel/moeilijker uit te kunnen dragen?
  - Hoe was het voor jullie (het volk) om niet/wel/moeilijker te weten wat de journalisten wilden vertellen?
  - Waarom denken jullie dat de leider van een land de persvrijheid zou willen onderdrukken?
  - Wat zou er gebeuren als de journalisten in deze landen wel volledig zouden mogen schrijven wat ze willen?
5. Rond dit spelletje af met de conclusie dat persvrijheid heel belangrijk is en dat we die moeten beschermen.
6. Stel ter afsluiting de volgende vraag: wat kunnen we zelf doen om de persvrijheid te beschermen? Verzamel in een plenair gesprek de antwoorden. Mogelijke antwoorden:
  - Journalisten niet bedreigen of uitschelden.
  - Geen geweld tegen journalisten gebruiken.
  - Anderen (familie, vrienden, burens, etc.) ook oproepen om journalisten niet te bedreigen.
  - Als journalisten bedreigd worden, spreek je uit of stuur een politicus een berichtje met de oproep om zich hier tegen te verzetten.
  - Anderen (familie, vrienden, burens, etc.) uitleggen wat persvrijheid is en waarom dat belangrijk is.
  - Als je het niet eens bent met een journalist: niet gaan schelden of geweld gebruiken, maar een net berichtje sturen waarin je jouw mening uitlegt.
  - Een journalist uitnodigen in de klas om hem te vragen te stellen over zijn werk om zo meer te weten te komen over wat journalisten doen.

Bijlage 1 Informatie over persvrijheid in landen bij spelletje ‘persvrijheid’

1. Noorwegen

Noorwegen staat het hoogst op de World Press Freedom Index.² In Noorwegen hebben journalisten dus de meeste persvrijheid. Daarom kunnen journalisten in Noorwegen duidelijk hun boodschap overbrengen naar het volk zonder belemmerd te worden. Gelukkig maar, want anders zouden de inwoners van Oslo in dit geval niet weten dat er gevaarlijke stoffen in de lucht zouden hangen. Dat zou gevaarlijke situaties opleveren kunnen hebben.

2. Eritrea

Eritrea staat helemaal onderaan op de World Press Freedom Index. Dat betekent dat van alle landen in de wereld, journalisten in Eritrea de minste persvrijheid hebben. Veel journalisten zitten daar in de gevangenis en de overheid beheert de meeste mediakanalen.³

3. Rusland

Rusland scoort zeer laag op de World Press Freedom Index. In Rusland heeft Poetin veel invloed op wat het volk te horen krijgt. Andere geluiden worden onderdrukt. Voormalig NOS-correspondent in Rusland Iris de Graaf moest zelfs vluchten uit Rusland omdat ze daar als buitenlandse journalist niet meer veilig was.

4. Noord-Korea

Noord-Korea scoort zeer laag op de World Press Freedom Index. In Noord-Korea bepaalde de staat wat het volk te horen krijgt. Vaak wordt er met heel veel liefde gesproken over dictator Kim Jong-un. Op televisiefragmenten over Noord-Korea zie je vaak grote groepen mensen heel hard klappen en lachen voor Kim Jong-un. Daarmee lijkt het alsof de bevolking heel blij is.

5. Ecuador

Ecuador scoort zeer laag op de World Press Freedom Index. In Ecuador hebben criminele drugsbendes veel macht. Als onderzoeksjournalist loop je dus heel veel gevaar als je criminele bendes probeert te ontmaskeren. Begin 2024 heeft een drugsbende een live journaaluitzending over genomen. Gemaskerde mannen liepen met wapens de studio in en spraken dreigende taal uit.⁴

---

² <https://rsf.org/en/index>

³ <https://www.ipsnews.be/artikel/eritrea-blijft-slechtste-land-qua-persvrijheid>

⁴ <https://nos.nl/artikel/2504325-gewapende-mannen-nemen-live-tv-zender-over-in-ecuador-daders-opgepakt>